

ΔΙΑΘΗΚΗ ΚΑΙ
ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ

Η μετάφραση του μυθιστορήματος εκδόθηκε
με την οικονομική αρωγή της NORLA

VIGDIS HJORTH

Διαθήκη και παρακαταθήκη

© 2023, Εκδόσεις ΠΟΤΑΜΟΣ

Πρώτη έκδοση: Οκτώβριος 2023

Επιμέλεια: Γαβριέλλα Σωτηροπούλου

Σχεδιασμός εξωφύλλου: Δάφνη Κουγέα

Σελιδοποίηση: Βίβιαν Γιούρη

Εκδόσεις ΠΟΤΑΜΟΣ

Ξενοκράτους 48, 106 76 Αθήνα, τηλ. 210 7231271

www.potamos.com.gr, info@potamos.com.gr

ISBN 978-960-545-197-4

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή του παρόντος έργου στο σύνολό του ή τμημάτων του με οποιονδήποτε τρόπο, κληρώς και η μετάφραση ή διασκευή του ή εκμετάλλευσή του με οποιονδήποτε τρόπο αναπαραγωγής έργου λόγου ή τέχνης, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2121/1993 και της Διεθνούς Σύμβασης Βέρνης-Παρισιού, που κυρώθηκε με το ν. 100/1975. Επίσης απαγορεύεται η αναπαραγωγή της στοιχειοθεσίας, σελιδοποίησης, εξωφύλλου και γενικότερα της όλης αισθητικής εμφάνισης του βιβλίου, με φωτοτυπιές, ηλεκτρονικές ή οποιεσδήποτε άλλες μεθόδους, σύμφωνα με το άρθρο 51 του ν. 2121/1993.

ΒΙΓΚΝΤΙΣ ΓΙΟΡΤ

ΔΙΑΘΗΚΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ

Μετάφραση

ΚΡΥΣΤΑΛΛΗ ΓΛΥΝΙΑΔΑΚΗ

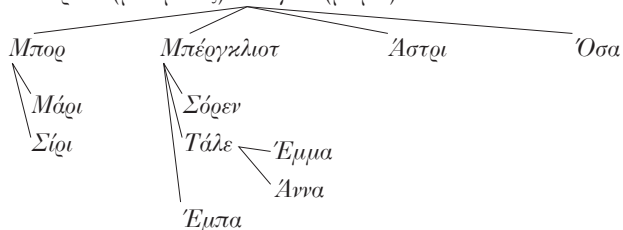
ΑΘΗΝΑ 2023

Να κάνεις αυτό που πρέπει να κάνεις ως κάτι
που είχες εξαρχής σκοπό να κάνεις.
Ή αλλιώς: αν πρέπει να κάνεις κάτι,
κάν' το σαν να το εννοείς.
Σλάβοβιτς Ζίτσεκ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ ΒΙΒΛΙΟΥ:

Οικογένεια της Μπέργκλιουτ:

Μπιόρναν (μπαμπάς) + Ίνγκα (μαμά)

Κλάρα Τανκ, Κάρεν & Μπου Σάοβεν: φίλοι της Μπέργκλιουτ

Λαορ: σύντροφος της Μπέργκλιουτ

Άντον Βίνσεβ: σύντροφος της Κλάρα

Ρολφ Σάνμπαρ: εραστής της Ίνγκα

Γενς: σύζυγος της Άστρι

ΜΗΛΑΜΠΑΣ ΠΕΘΑΝΕ πριν πέντε μήνες, σε μια στιγμή απολύτως κατάλληλη ή εντελώς ακατάλληλη, ανάλογα με το πώς το βλέπει κανείς.

Προσωπικά δεν νομίζω ότι θα τον ενοχλούσε που έφυγε έτσι απότομα. Όταν πρωτάκουσα ότι έπεσε και χτύπησε, πριν μάθω τις λεπτομέρειες, σκέφτηκα για μια στιγμή πως το έκανε εκούσια: μια τόσο φοβερή μυθιστορηματική ανατροπή μήπως δεν ήταν τυχαία;

Τις εβδομάδες πριν πεθάνει, τ' αδέρφια μου είχαν εμπλακεί σε μια πικρή διαμάχη για τη διευθέτηση της κληρονομιάς – για δύο εξοχικά σπίτια στο Βάλερ, συγκεκριμένα. Και δυο μέρες πριν πέσει είχα μπει κι εγώ στο παιχνίδι, παίρνοντας το μέρος του μεγαλύτερου αδερφού μου εναντίον των δύο μικρότερων κοριτσιών.

Για τη διαμάχη έμαθα με τρόπο περίεργο. Ένα Σάββατο πρωί –το οποίο περιμένα πώς και πώς γιατί είχα μόνο να

ετοιμάσω ένα κείμενο για κάποιο σεμινάριο σύγχρονου δράματος στο Φρέντρικστα το ίδιο βράδυ— πήρε τηλέφωνο η αδερφή μου η Άστρι. Ήταν ένα φρέσκο κι όμορφο πρωινό στα τέλη του Νοέμβρη κι ο ήλιος έμπαινε από τα παράθυρα σχεδόν ανοιξιάτικος, αν αγνοούσε κανείς τα δέντρα που τεντώνονταν γυμνά προς τον ουρανό, και το χρώμα που είχε βαφτεί κόκκινο απ' τα πεσμένα φύλλα. Ένιωθα ωραία· είχα μόλις φτιάξει καφέ και περίμενα πώς και πώς να πάω στο Φρέντρικστα, να κάνω βόλτες στην παλιά πόλη μετά την εκδήλωση, να περπατήσω στα τείχη και να χαζέψω το ποτάμι μαζί με τη σκυλίτσα μου, που σκόπευα να πάρω μαζί μου. Μπήκα για ντους και, βγαίνοντας, είδα ότι είχα πολλαπλές αναπάντητες κλήσεις από την Άστρι. Υπέθεσα ότι είχαν σχέση με μια συλλογή άρθρων που τη βοηθούσα να επιμεληθεί.

Σήκωσε το τηλέφωνο ψιθυρίζοντας. Περίμενε, είπε, κι από πίσω άκουγα διάφορους ηλεκτρονικούς ήχους λες και βρισκόταν κάπου με πολλά μηχανήματα. Περίμενε, ξανάπε, συνεχίζοντας να ψιθυρίζει. Περίμενα. Είμαι στο Ντιακουνγιέμε, το νοσοκομείο, είπε λίγο πιο δυνατά, χωρίς τους υπόλοιπους ήχους τώρα για υπόκρουση. Η μαμά, είπε. Όλα καλά όμως, τη γλίτωσε.

Υπερβολική δόση, εχθές το βράδυ η μαμά πήρε υπερβολική δόση, αλλά θα γίνει καλά, είπε, είναι απλώς εξαντλημένη.

Κάτι τέτοιο είχε ξανασυμβεί στο παρελθόν, αλλά εκείνη την εποχή συνέβαιναν τόσα και τόσα δυσάρεστα, που δεν μου φάνηκε περίεργο. Η Άστρι επανέλαβε ότι η μαμά ήταν

καλά, ότι είχε διαφύγει τον κίνδυνο, όμως η όλη υπόθεση υπήρξε επεισοδιακή. Η μαμά την πήρε τηλέφωνο στις τεσσερισήμισι το πρωί για να της πει ότι είχε πάρει υπερβολική δόση: Πήρα υπερβολική δόση. Η Άστρι κι ο άνδρας της μόλις είχαν γυρίσει σπίτι από νυχτερινή έξοδο και κανείς τους δεν ήταν σε θέση να οδηγήσει, η Άστρι πήρε τηλέφωνο τον μπαμπά, που βρήκε τη μαμά στο πάτωμα της κουζίνας και πήρε τον γείτονα, που είναι γιατρός, κι αυτός ήρθε αλλά δεν ήξερε αν έπρεπε να καλέσουν ασθενοφόρο, αλλά τελικά κάλεσαν για να είναι σίγουροι, και το ασθενοφόρο ήρθε και πήγε τη μαμά στο Ντιακουνγίμε, όπου νοσηλευόταν τώρα εκτός κινδύνου αλλά φοβερά εξαντλημένη.

Γιατί, ρώτησα. Η Άστρι άρχισε να τα μασάει, να λέει ασυναρτησίες, μα κάποια στιγμή κατάλαβα ότι μου εξηγούσε πως τα δύο εξοχικά της οικογένειας, κάτι παραδοσιακές εξοχικές μονοκατοικίες στο Βάλερ, είχαν γραφτεί στο όνομα της Άστρι και της Όσα χωρίς να ενημερωθεί ο αδερφός μας ο Μπορ που, όταν μάλιστα έμαθε με τι ονομαστική αξία είχαν μεταβιβαστεί ως γονική παροχή, τη βρήκε γελοιωδώς χαμηλή. Να δεις πώς αντέδρασε, ολόκληρη φασαρία έκανε! είπε η Άστρι. Οι δυο τους είχαν επικοινωνήσει προσφάτως γιατί θα γιόρταζαν τα γενέθλια της μαμάς –ογδόντα– και του μπαμπά –ογδόντα πέντε– κι ήθελε να τον ρωτήσει αν θα ερχόταν στο οικογενειακό πάρτι κι εκείνος απάντησε ότι δεν ήθελε να τη βλέπει ούτε ζωγραφιστή, γιατί του «τσίμπησε» το εξοχικό στο Βάλερ –μια ακόμα ατασθαλία σε μια σειρά οικονομικών αδικιών εις βάρος του, χρόνια τώρα– κι επειδή μόνο για την πάρτη της ήξερε να απαιτεί δικαιοσύνη.

Η Άστρι σοκαρίστηκε με τα λόγια και τον τρόπο που της απάντησε ο αδερφός της κι έδειξε το μήνυμα στη μαμά,

που στεναχωρήθηκε τόσο πολύ, που πήρε υπερβολική δόση και τώρα νοσηλεύόταν στο Ντιακουγιέμε και να λοιπόν πώς για όλα έφταιγε ο Μπορ.

Όταν όμως η Άστρι τον ξαναπήρε τηλέφωνο να του πει για την υπερβολική δόση της μαμάς, εκείνος είπε ότι έφταιγε εκείνη. Τι σκληρόκαρδος που είναι, είπε σ' εμένα η Άστρι. Χρησιμοποιεί το χειρότερο όπλο: τα παιδιά του. Τα παιδιά του Μπορ είχαν διαγράψει την Άστρι και την Όσα από φίλες στο Φέισμπουκ κι είχαν γράψει στους παππούδες τους ότι στεναχωρήθηκαν πάρα πολύ με την απώλεια των δύο εξοχικών σπιτιών. Η μαμά έτρεμε στην ιδέα ότι θα έχανε επαφή με τα εγγόνια της.

Της ζήτησα να πει στη μαμά περαστικά, τι άλλο να έκανα; Θα χαρεί να τ' ακούσει, είπε η Άστρι.

Δεν είναι περίεργο πόσο τυχαία συναντάμε ανθρώπους που αποδεικνύονται καθοριστικοί για τη ζωή μας, επηρεάζοντας ή γινόμενοι η αιτία διαφόρων επιλογών μας, αλλάζοντας τον ρου της ιστορίας μας; Ή μήπως δεν είναι θέμα τύχης; Μήπως δικαιθανόμαστε ότι ορισμένοι άνθρωποι θα μας σπρώξουν προς μια ρότα που, συνειδητά ή ασυνείδητα, θέλαμε έτσι κι αλλιώς να πάρουμε και γι' αυτό επιζητούμε να κρατήσουμε επαφή μαζί τους; Όπως άλλοι θα μας γίνουν εμπόδιο, θα μας βγάλουν από την πορεία μας και γι' αυτό δεν θέλουμε να τους ξαναδούμε; Είναι πραγματικά περίεργο το πόσο σημαντικός μπορεί ν' αποδειχθεί ένας και μόνο άνθρωπος στο πώς αντιμετωπίζουμε κομβικές

καταστάσεις, μόνο και μόνο επειδή ακολουθήσαμε κάποτε μια συμβουλή του.

Δεν τελείωσα τον καφέ μου, δεν έβρισκα ησυχία· ντύθηκα και βγήκα να πάρω λίγο αέρα, να καθαρίσει το μυαλό μου. Σκεφτόμουν ότι δεν αντιδρούσα σωστά. Πήρα τηλέφωνο τον Σόρεν. Απ' όλα μου τα παιδιά, αυτός ήξερε καλύτερα την οικογένειά μας. Ο Σόρεν εξεπλήγη με την υπερβολική δόση φυσικά, αλλά ήταν κάτι που είχε ξανακούσει, στο τέλος όλα καλά πήγαιναν, η μαμά πάντα έπαιρνε τηλέφωνο να ζητήσει βοήθεια. Όταν του εξήγησα για τα εξοχικά και την ονομαστική τους αξία, το σκέφτηκε για λίγο και μετά είπε ότι κατανούσε την αντίδραση του Μπορ: αντιθέτως μ' εμένα, ο Μπορ δεν είχε διαρρήξει σχέσεις με τους γονείς μας, ήταν πάντοτε παρών· ίσως όχι εξίσου κοντά τους όσο η Άστρι και η Όσα, αλλά αρκετά κοντά ώστε να περιμένει να μην τον ρίχνουν στα οικονομικά.

Πήρα τηλέφωνο την Κλάρα, που έγινε έξω φρενών. Δεν παίζουνε με την αυτοκτονία, είπε. Ούτε δίνουν τα οικογενειακά εξοχικά σε δύο από τα τέσσερα παιδιά στη ζούλα και για ψίχουλα.

Όχι ότι δεν είχαν δικαίωμα να το κάνουν — είχαν. Απλώς τα τελευταία χρόνια δήλωναν συνεχώς ότι θα αντιμετώπιζαν τα παιδιά τους ισότιμα σε σχέση με την επικείμενη κληρονομιά, ενώ τώρα αποδεικνυόταν ότι το ποσό που ο Μπορ κι εγώ θα λαμβάναμε ως αποζημίωση για τα εξοχικά θα ήταν γελοιωδώς μικρό. Καταλάβαινα ότι αυτό ήταν που είχε προκαλέσει

την αντίδρασή του, αυτό και το γεγονός ότι κανείς δεν τον ενημέρωσε ότι τα εξοχικά είχαν ήδη αλλάξει χέρια. Ούτε εμένα μ' είχε ενημερώσει κανείς, αλλά εγώ είχα πάρει αποστάσεις από την οικογένεια εδώ και χρόνια. Με τ' αδέρφια μου είχα να μιλήσω είκοσι χρόνια. Μόνο με την τρίτη μας αδερφή, την Άστρι, ανταλλάσσαμε κάνα τηλεφώνημα δυο φορές τον χρόνο. Γι' αυτό και εξεπλάγην όταν στα γενέθλιά μου, πριν από μερικούς μήνες, έλαβα ευχητήριο μήνυμα από τη μικρότερη αδερφή μας, με την οποία δεν μιλούσαμε καθόλου. Έγραφε ότι μου είχε στείλει ευχές και τις προηγούμενες χρονιές, είχε όμως λάθος αριθμό. Άρχισα να καταλαβαίνω τι συνέβαινε: μέχρι τώρα ήταν η Άστρι κι η Όσα, μαζί, εναντίον του Μπορ με το που μπλέχτηκα κι εγώ, όμως, οι ισορροπίες ανατράπηκαν. Εντωμεταξύ εγώ είχα δηλώσει ότι δεν ενδιαφερόμουν για την κληρονομιά. Οι αδερφές μου ήλπιζαν ότι αυτό ίσχυε ακόμη, αλλά δεν ήταν και σίγουρες. Το έλεγα στην Άστρι κάθε φορά που προσπαθούσε να με πείσει να συμφιλιωθώ με τους γονείς. Με εκβίαζε συναισθηματικά, μου έλεγε πόσο πολύ τους έλειπα, πόσο υπέφεραν, πόσο ηλικιωμένοι ήταν πια, ότι συντόμως θα πέθαιναν, γιατί δεν μπορούσα να πάω να τους δω καμιά φορά, τα Χριστούγεννα, σε κάποια γιορτή; Πίσω απ' όλα αυτά κρυβόταν σίγουρα η μάνα μου. Αλλά εμένα το αυτί μου δεν ίδρωνε στο άκουσμα της ηλικίας ή του θανάτου τους – ίσα ίσα που θύμωνα κι εκνευρίζομουν. Γιατί δεν μπορούσε να το καταλάβει; Της είχα ήδη εξηγήσει ότι με αρρώσταине το να τους βλέπω, ότι το να τους συναντήσω λες και δεν είχε συμβεί απολύτως τίποτα θα ήταν σαν να πρόδιδα όλες μου τις αξίες, ήταν αδύνατο, το είχα δοκιμάσει! Το αποτέλεσμα ήταν όχι μόνο να μην υποχωρήσω, αλλά να εξοργιστώ ακόμη περισσότερο, όχι εκείνη τη στιγμή, αλλά αργότερα το

ίδιο βράδυ, κι έγραψα ένα μείλ όπου έλεγα ότι δεν ήθελα να ξαναδω ποτέ τους γονείς μας, δεν ήθελα να ξαναπατήσω το πόδι μου στην οδό Μπροτεβάνιεν και καλά θα έκαναν να με αποκληρώσουν μια ώρα αρχύτερα, να τελειώνουμε.

Όταν πρωτοξέκοψα από τους γονείς μου, η μαμά με είχε πάρει τηλέφωνο δεκάδες φορές, ήταν πριν από τα κινητά τότε και δεν ήξερα ποιος καλούσε. Μια έκλαιγε, μια με μάλωνε· εγώ ένιωθα μέσα μου ναυτία, αλλά έπρεπε να επιμείνω για να επιβιώσω, έπρεπε να κρατήσω αποστάσεις για να μη βυθιστώ, για να μην πνιγώ. Με ρωτούσε γιατί δεν ήθελα να τη δω, λες και δεν ήξερε, με ρωτούσε αδιανόητα πράγματα: γιατί με μισείς τόσο, αφού είσαι η καρδούλα μου; Πόσες φορές της εξήγησα ότι δεν τη μισούσα; Μέχρι που όντως άρχισα να τη μισώ γιατί έπρεπε να της εξηγώ και να της ξαναεξηγώ τα ίδια και τα ίδια, σε κάθε νέα μας συζήτηση έπρεπε να τα πω από την αρχή και να νιώσω την απόρριψη ξανά, για ακόμα μια φορά.

Τα πρώτα πρώτα χρόνια που κόψαμε επαφές, κάτι τέτοια τηλεφωνήματα προξενούσαν ολόκληρα διπλωματικά επεισόδια. Η μαμά έπαιρνε τηλέφωνο και με κατηγορούσε, με παρακαλούσε, κι εγώ εξοργιζόμουν κι έχανα την υπομονή μου. Σιγά σιγά σταμάτησε να παίρνει και μετά νομίζω παραιτήθηκε, ίσως προτιμούσε τελικά κι εκείνη την προβλεψιμότητα και την ηρεμία αντί για την αναταραχή και την αναστάτωση που προκαλούσαν οι μάταιοι διαπληκτισμοί μας. Κι έτσι η Άστρι ανέλαβε να με μεταπέσει.

Εδώ και μερικά χρόνια η μαμά είχε πάψει να μ' ενοχλεί. Έγραφε πού και πού κανένα μήνυμα όταν ήταν άρρωστη,

πράγμα σύνθετες με τους περισσότερους ηλικιωμένους. Είμαι άρρωστη, μπορούμε να μιλήσουμε; Ήταν αργά το βράδυ, μάλλον είχε πει, εγώ σίγουρα είχα πει, της απάντησα να με πάρει την επομένη. Ύστερα έγραψα στην Άστρι ότι θα μιλούσα με τη μαμά για αρρώστιες και θεραπείες, αλλά αν άρχιζε τα δράματα και τις κατηγορίες, θα της το έκλεινα. Δεν ξέρω αν της το μετέφερε, αλλά όταν με πήρε τηλέφωνο το επόμενο πρωί, η μαμά μιλούσε μόνο για αρρώστιες και θεραπείες κι ίσως να ένοιωσε ό,τι ένοιωσα κι εγώ όταν το κλείσαμε: ότι η συζήτηση είχε πάει καλά. Τουλάχιστον σταμάτησε να ξεφορτώνει πάνω μου όλη της την απογοήτευση και τη θλίψη και —ποιος ξέρει— ίσως άρχισε να τα φορτώνει στην Άστρι, που μάλλον τα βρήκε ασήκωτα και γι' αυτό προσπαθούσε να με κάνει να συμφιλιωθώ με τη μαμά. Δεν θα με εξέπληττε καθόλου.

Λόγω της απογοήτευσης και της θλίψης που είχα προκαλέσει στους γονείς μου ξεκόβοντάς τους από τη ζωή μου, δεν περίμενα να μη με αποκληρώσουν. Αν τελικά —κι απρόσμενα— δεν το έκαναν, θα ήταν μόνο για τα μάτια του κόσμου. Δεν ήθελαν να φαίνονται κακοί στα μάτια του κόσμου.

Αλλά όλα αυτά βρίσκονταν στο μέλλον ακόμη τότε: όταν πρωτοξεκόψαμε έχαιραν κι οι δυο τους άκρας υγείας.

Όταν λοιπόν έλαβα από τους γονείς μου ένα γράμμα πριν από τρία χρόνια, τα Χριστούγεννα, εξεπλήγην. Τα μεγαλύτερα παιδιά μου τους είχαν επισκεφθεί την παραμονή των Χριστουγέννων μετά από δική μου παράκληση, όπως συνήθιζαν να κάνουν κάθε χρονιά από τότε που είχα διαρρήξει σχέσεις, γιατί η πίεση που μου ασκούσαν οι δικοί μου μειωνόταν άμα έβλεπαν τα εγγόνια τους. Αλλά και στα παιδιά